

Salutvorto de la redaktoro

KARA LEGANTO

La Redakta komitato perdis tri el siaj membroj, Michel Duc Goninaz, Detlev Blanke kaj Yamasaki Seikô. Mortis Paul Gubbins, Reinhard Haupenthal kaj Zbigniew Galor. Pro tio ni dediĉas al tiu sesopo de elstaruloj dek memorigajn tekstojn en la nuna kajero de *Esperantologio*, el kiuj ok en esperanto kaj du en la angla.

★

Ni publikigas tri recenzojn, el kiuj du estas en esperanto kaj unu en la germana.

★

Paul Gubbins (1949-11-08 — 2016-08-06) verkis recenzon de la plursignife grandega libro *Historio de la esperanta literaturo* verkita de Carlo Minnaja kaj Giorgio Silfer. Lia teksto estis preta kaj la presprovaĵoj korektitaj antaŭ lia forpaso.

★

Klaus Schubert recenzas specialan eldonon de la revuo *Interdisciplinary Description of Complex Systems* (INDECS), dediĉitan al la fenomeno de esperanto. Estas grandega tasko, ĉar la recenzata teksto temas pri dek du malsamdirektaj kontribuoj.

★

Leif Nordenstorm recenzas novan eldonon de la klasika libro verkita de Ulrich Lins pri la persekutoj kontraŭ esperanto.

★

Michel Duc Goninaz (1933-09-06 — 2016-03-26) membris en la Redakta komitato ekde la komenco en 1999 kaj saĝe konsilis nin. Ilona Koutny kaj Zbigniew Galor skribas pri li; Claude Roux pri la reviziado de PIV, kiun Michel kaj Claude faris kunlabore; fine Jacques Le Puil kompletigas la vicon rakontante pri personaj memoroj.

Permesu al mi rakonti pri du el multaj kontaktoj kun Michel. Mi legis en PIV sub ***cert/a**:

~ **eco** [...] *oni ne havas absolutan ~econ, ĉu la evoluado de la homo okazis ĉie laŭ sama maniero*; (PIV 1977)

Hazarde mi trovis ĉe Lanti:

Oni ja ne havas absolutan certon, ĉu la evoluado de la homa speco okazis ĉie kaj ĉiam laŭ la sama maniero. (Lanti 1930:19)

Pro la apero de *certo* (ne *certeco*) ĉe Lanti — li ja ŝatis la mallongajn formojn sen *-eco* — mi skribis al Michel. En la nova eldono de la vortaro, kiun Michel estis revizianta, nome NPIV (2002) kaj PIV 2005 (2005), sekve aperas:

~o [...] *oni ja ne havas absolutan ~on, ĉu la evoluado de la homa specio okazis ĉie k ĉiam laŭ sama maniero*^L. (NPIV; PIV 2005)

Do nun kun la aldono de altigita L por Lanti. Etaj diferencoj (*speco* / *specio* kaj *laŭ la sama* / *laŭ sama*) restas.

En mia kunlaboro kun Michel kaj Claude pri la reviziado de PIV mi proponis verbon *ansibi* kun la klarigo

ansib/i (ntr) ^(Fiziko) ^(Teknikoj) Senprokraste k ambaŭdirekte komuniki trans granda distanco (multaj lumjaroj), spite al la malpermeso de la relativeca teorio. ~ilo. Ricevilo k dissendilo por ~a komunikado: *la sola komunikebleco de la kolonianoj estis ilia surŝipa ~ilo* (Ursula K. Le Guin).

La citaĵo estas el Le Guin (1976:97). La angla vorto *ansible* por gravega, fakte necesa, dudirekta komunikilo estis enkondukita fare de Ursula en (1966:31), kaj mi estis uzinta ĝin en iu esperantlingva teksto — sed Michel ne volis enmeti ĝin en la novan PIV. Mi eble aldonu ke mi ekde 1965 forte admiras la verkojn de Ursula Kroeber LeGuin (1929-10-21 — 2018-01-22).

La 25-an de aprilo 1986 mi vizitis Michel kaj Arlette en ilia hejmo proksime al Aix. Estis belega kaj riĉa sperto.

★

Estis absolute neatendita informo kiun mi ricevis de membro de la Redakta komitato, nome Sabine Fiedler, ke Detlev Blanke (1941-05-30 — 2016-08-20) forpasis. Detlev estis ekde la unua kajero (1999) tre aktiva membro de la Redakta komitato de *Esperantologio* / *Esperanto Studies*. Sed ne nur: jarojn antaŭe okazis vigla diskuto pri eventuala revivigo de la revuo de Paul Neergaard, kaj tiam Detlev kun saĝo konsilis nin. Li ĉiam kun granda scio prijuĝis manuskriptojn senditajn al EES. Li gvidis dum pluraj jaroj komisionon sub la Centro de Esploro kaj Dokumentado pri la Monda Lingvo-Problemo (CED); mi membris en tiu komisiono.

Kiam mi estis prezidanto de Akademio de Esperanto, mi invitis lin fariĝi korespondanto. La respondo ne estis evidenta, ĉar kiel interlingvisto li ja devus esti iom neŭtrala rilate al ĉiuj planlingvoj. Sed li akceptis, kio estis granda honoro por la akademio kaj por mi persone kiel ties prezidanto.

Detlev verkis plej gravan ĉapitron pri la interlingvistika aliro por la libro *Aliroj al esperanto* (2018).

En Nitro en julio de 2016 ni plurfoje interparolis, unu fojon triope tagmanĝis kune kun lia edzino Wera Blanke, parolante pri ĉiaj aferoj, kaj seriozaj kaj malseriozaj. Mi ricevis de li tri personajn mesaĝojn la 19-an de aŭgusto, la tagon antaŭ lia forpaso. Lia morto estas neimageble granda perdo por la interlingvistiko kaj por mi persone.

Sabine Fiedler kaj Cyril Brosch skribas pri li, same kiel Michael D. Gordin kaj Haitao Liu. Kaj Sabine kaj Haitao estas membroj de la Redakta komitato de EES. Michael estas por mi plej bone konata pro sia libro *Scientific Babel* pri la elekto de lingvoj en la sciencoj dum jarcentoj.

★

Probal Dasgupta, membro de la Redakta komitato, verkas memore pri Paul Gubbins (1949-11-08 — 2016-08-06), en esperanto kaj la angla.

★

Al Reinhard Haupenthal (1945-02-17 — 2016-09-29), elstara interlingvisto, bona konanto de volapuko, kaj ege aktiva publikigisto, Carlo Minnaja dediĉas memorigan eseon. Kvankam mi neniam renkontis Reinhard, ni nemalmulte korespondis — tute amikece (ĉu necesas tion diri?), precipe dum la lastaj jaroj.

★

Pri Zbigniew Galor (1952-07-16 — 2017-01-27) verkas Jukka Pietiläinen, lia kunverkinto de la sociologia studo *UEA en la konscio de esperantistoj* (2015). Mi renkontis Zbyszek plurfoje, lastfoje en Lillo en 2015.

★

Yamasaki Seikō (1929-11-21 — 2017-10-10) estis membro de la Redakta komitato ekde la unua kajero kaj ĉiam donis al mi bonajn konsilojn. Ni multe interparolis, kaj en Tokio kaj en Zagrebo kaj aliaj lokoj.

★

Pri la aperiga politiko de la revuo bonvolu legi en la *Notico de la redaktoro* en kajero 1 (1999:3–4).

★

La revuo estas ia daŭrigo de la revuo *Esperantologio*, kiun Paul Neergaard (1907-02-13 — 1987-11-13) redaktis kaj eldonis dum la jaroj 1949–1961. Aperis ses kajeroj ampleksantaj entute 424 paĝojn. Pli pri Paul vi povos legi en mia artikolo (2012).

Tamen en la nuna revuo ni komprenas per la termino *esperantologio* pli vastan sciokampon ol oni faris en tiu de Neergaard.

Inter la revuo de Paul kaj la komenco de la nuna aperis paŭzo de tridek ok jaroj. Eble nun estos nova paŭzo de tridek ok jaroj, t.e. ĝis la jaro $2018 + 38 = 2056$...

★

Mi kore dankas al ĉiuj verkintoj, la kontribuintoj al la enhavo de la ok kajeroj. Mi same kore dankas al ĉiuj membroj de la Redakta komitato, kiuj kun saĝo konsilis min, kaj al ĉiuj juĝlegantoj, kiuj prijuĝis la alvenintajn manuskriptojn, sendis korektojn kaj formulis rekomendojn.

★

Mi finis antaŭ iom da tempo la redaktan laboron kune kun Renato Corsetti kaj Probal Dasgupta de la libro *Aliroj al esperanto* (2018). Nun mi finis la redaktadon de la revuo *Esperantologio*, al kiu mi mem kontribuis per du artikoloj, nome en kajero 5 (2011) kaj kajero 7 (2015). Mi havas ankoraŭ ion por fari, ekzemple verkon pri la jidogramatiko de Zamenhof en komparo kun lia Lingvo universala.

★

Kaj ĉar estas la lasta kajero de la revuo (tute laŭplane, ekde 1999, kiam mi prezentis la unuan kajeron en la Universala Kongreso en Berlino), mi diru kelkajn vortojn kial mi entute interesiĝis pri lingvoj. Kaŭzis tion mia plej inspira instruisto lerneja de ĉiuj kategorioj, Karl Axnäs (1899-06-03 — 1984-05-06), doktoro pri slavaj lingvoj kaj mia instruisto pri la germana lingvo. De li mi lernis ne nur la germanan, sed multe pri lingvoj ĝenerale kaj pri etimologio. Dum 1953 li gvidis kurson pri la rusa lingvo en la sveduja nacia radio, kiun mi sekvis, ankoraŭ ne dekkvarjara.

Dum mallonga periodo lin anstataŭis instruist-kandidato, Henrik Birnbaum (1925-12-13 — 2002-04-30), kiu, spite al la mallonga tempo, donis al mi neforgeseblan impreson. Poste li fariĝis unu el la plej elstaraj slavistoj de la planedo. Li estis profesoro ĉe la *University of California at Los Angeles*.

Estas granda privilegio povi frue en la vivo lerni de tiaj brilaj intelektuloj.

Christer Kiselman

Referencoj

- Kiselman, Christer. 2012. Paul Neergaard: sempatologo kaj esperantologo. **En:** Blanke, Detlev, red. 2012. *Pioniroj de la Internacia Lingvo. Aktoj de la 34-a Esperantologia Konferenco en la 96-a Universala Kongreso de Esperanto, Kopenhago 2011*, pp. 19–33. Roterdamo: Universala Esperanto-Asocio. ISBN 978-92-9017-117-1.
- Kiselman, Christer Oscar; Corsetti, Renato; Dasgupta, Probal, redaktoroj. 2018. *Aliroj al esperanto*. Dobřichovice: KAVA-PECH, 229 pp. ISBN 978-80-87169-86-5.
- Lanti, E. 1930. *Naciismo; Studo pri Deveno, Evoluado kaj Sekvoj*. Lepsiko: Sennacieca Asocio Tutmonda: Eldona Fako Kooperativo.
- Le Guin, Ursula K. 1966. *Rocannon's World*. Nov-Jorko, NY: Ace Books, Inc.
- Le Guin, Ursula K. 1976. *City of Illusions*. Frogmore, St Albana, Herts: Panther. (Unue publikigita en 1967.)
- La nova plena ilustrita vortaro de Esperanto (NPIV)*. 2002. Parizo: Sennacieca Asocio Tutmonda.
- Plena ilustrita vortaro de Esperanto (PIV)*. 1977. (Dua eldono per “offset”, senŝanĝa de la unua el 1970.) Parizo: Sennacieca Asocio Tutmonda.
- Plena ilustrita vortaro de Esperanto 2005 (PIV 2005)*. 2005. Parizo: Sennacieca Asocio Tutmonda.

A word from the Editor

DEAR READER:

The Editorial Committee lost three of its members: Michel Duc Goninaz, Detlev Blanke, and Yamasaki Seikô. Paul Gubbins, Reinhard Haupenthal, and Zbigniew Galor also passed away. Because of this we publish in this issue of *Esperanto Studies* ten obituaries, of which eight are in Esperanto and two in English.

Also in this issue there are three reviews, of which two are in Esperanto and one in German.

★

Paul Gubbins (1949 November 08 — 2016 August 06) wrote a review on the gigantic work *Historio de la esperanta literaturo* (*History of the Esperanto Literature*) written by Carlo Minnaja and Giorgio Silfer. His text was ready and the page proofs were corrected before he passed away.

★

Klaus Schubert reviews a special issue of the journal *Interdisciplinary Description of Complex Systems* (INDECS), dedicated to the “The Phenomenon of Esperanto.” It is a great undertaking, since the reviewed text is about twelve quite different approaches to Esperanto.

★

Leif Nordenstorm writes a review about the new edition of the classical book by Ulrich Lins on the persecutions against Esperanto.

★

Michel Duc Goninaz (1933 September 06 — 2016 March 26) was a member of the committee from its start in 1999 and gave us most valuable advice. Ilona Koutny and Zbigniew Galor write about him, as does Claude Roux, describing their work on revising the all-important dictionary *Plena ilustrita vortaro de Esperanto* (*Complete Illustrated Dictionary of Esperanto*), called PIV. In a third text to the memory of Michel, Jacques Le Puil shares with us some personal memories.

Allow me to tell you about two of the many contacts I had with Michel. In the dictionary PIV I read under the entry ***cert/a** (the adjective meaning ‘certain’):

~ **eco** [...] *oni ne havas absolutan ~econ, êu la evoluado de la homo okazis êie laŭ sama maniero*; (PIV 1977)

In this quotation we see the word *certeco* ‘certainty’ with the ending *-eco*, indicating a property. I happened to read in a book by Lanti:

Oni ja ne havas absolutan certon, êu la evoluado de la homa speco okazis êie kaj êiam laŭ la sama maniero. (Lanti 1930:19)

Lanti often preferred shorter forms, like *certo*, derived from the adjective *certa* ‘certain’, rather than the longer form with the ending *-eco*. I wrote to Michel. As a consequence, we can now read in the version of the dictionary which Michel had revised, viz. NPIV (2002) and the later PIV 2005 (2005):

~ **o** [...] *oni ja ne havas absolutan ~on, êu la evoluado de la homa specio okazis êie k êiam laŭ sama maniero*^L. (NPIV; PIV 2005)

Thus now with the addition of the superscript L for Lanti. Small differences (*speco* / *specio* and *laŭ la sama* / *laŭ sama*) remain.

In my collaboration with Michel and Claude during the revision of PIV, I proposed a verb, *ansibi*, with the definition

ansib/i (ntr) ^(Physics) ^(Technology) To communicate in both directions and without delay over large distances (several light years), in spite of the prohibition imposed by the theory of relativity. ~**ilo**. Receiver and transmitter for this kind of communication: *The colonists’ only communications with Earth, [...] was by the ansible, the instantaneous transmitter, aboard their ship. (Ursula K. Le Guin).*

The quotation is from Le Guin (1976:97). The word *ansible* for this extremely important—in fact absolutely necessary—instantaneous communication device was introduced by Ursula in (1966:31), and I had used it in some text in Esperanto, but Michel did not want it in the new PIV. Maybe I should add that, since 1965, I have greatly admired the novels and short stories by Ursula Kroeber LeGuin (1929 October 21 — 2018 January 22).

On 1986 April 25, I visited Michel and Arlette in their home near Aix. It was a very rich experience.

★

Like Michel, Detlev Blanke (1941 May 30 — 2016 August 20) was a member of the Editorial Committee from the beginning. But even before that, during the discussion on a possible revival of the journal edited by Paul Neergaard, he contributed wisely to the discussion on whether or not attempt to revive it,

and, if so, how to do this. He always with great knowledge judged manuscripts received by EES. He led during several years a committee under the Center for Research and Documentation on World Language Problems (CED); I was a member of this committee.

When I was President of the Esperanto Academy, I invited him to become a corresponding member. The answer was not obvious, since, as an interlinguist, he should be kind of neutral in relation to all constructed languages. But he accepted, which was a great honor for the academy and for me personally as its president.

Detlev wrote a most important chapter on the interlinguistic approach to Esperanto for the book *Aliroj al esperanto (Approaching Esperanto)*; 2018).

During the congress in Nitra in July 2016 we talked several times and once had lunch together, also with his wife Wera Blanke, discussing a lot about serious and less serious things. I received from him three personal messages on August 19, the day before he died. His death is an unimaginably great loss for interlinguistics and for me personally.

Sabine Fiedler and Cyril Brosch write about him, as does Michael D. Gordin and Haitao Liu. Both Sabine and Haitao are members of the Editorial Board. Michael is for me best known for his book *Babel of Science* on language choice in the sciences over centuries.

★

Probal Dasgupta, member of the Editorial Board, writes to the memory of Paul Gubbins (1949 November 08 – 2016 August 06), in English and Esperanto.

★

Carl Minnaja dedicates an essay to the memory of Reinhard Haupenthal (1945 February 17 – 2016 September 29), who was an outstanding interlinguist, an expert on Volapük, and a most active publisher. I never met Reinhard, but corresponded with him extensively—totally friendly (is it necessary to mention this?), especially during the last years.

★

Jukka Pietiläinen writes about his colleague Zbigniew Galor (1952 July 16 – 2017 January 27). They coauthored the sociological study *UEA as viewed by Esperantists* (2015). I met Zbyszek several times, the last time in Lille in 2015.

★

Yamasaki Seikō (1929 November 21 — 2017 October 10) was a member of the Editorial Committee from the beginning and always gave me good advice. We talked a lot, in Tokyo, Zagreb and several other places.

★

For the editorial policy of the journal, please see the Editorial Statement in the first issue (1999:5–6).

★

The journal is a kind of continuation of the journal *Esperantologio*, which Paul Neergaard (1907 February 13 — 1987 November 13) edited and published during the years 1949–1961. Six issues were published, comprising a total of 424 pages. You can read more about Paul in my article (2012).

However, in the present journal, we use the term *esperantologio* in a wider sense than one did in Neergaard’s journal.

Between Paul’s journal and the start of the present one, there was a gap of 38 years. Maybe now there will be a new pause of 38 years, i.e., up to the year $2018 + 38 = 2056$. . .

★

I am most grateful to all those who have contributed their articles to the eight issues of the journal. The same applies to all members of the Editorial Committee, who with wisdom advised me during the years, and to all referees, who have judged the incoming manuscripts, commented on them, and formulated recommendations.

★

I finished some time ago the editorial work together with Renato Corsetti and Probal Dasgupta for the book *Aliroj al esperanto (Approaching Esperanto; 2018)*. Now I have finished editing the journal *Esperanto Studies*, to which I contributed two studies, in issues number 5 (2011) and number 7 (2015). There is still something to be done, for instance a study of Zamenhof’s Yiddish grammar in comparison with his Universal Language.

★

And, since this is the last issue of the journal (as planned from the start in 1999, when I presented the first issue at the World Congress of Esperanto in Berlin), let me mention why I became interested in languages in the first place. The reason is my most inspiring teacher in all categories, Karl Axnäs (1899 June 03 — 1984 May 06), who had a PhD in Slavic languages and was my teacher of German. From him I learnt not only German but also a lot

about languages in general and about etymology. In 1953, he led a course in Russian in the Swedish National Radio, which I followed, not yet fourteen years old.

During a short period, Karl Axnäs was replaced by Henrik Birnbaum (1925 December 13 – 2002 April 30), at the time a trainee teacher. In spite of the short time, he made an unforgettable impression on me. Afterwards he became one of the leading Slavicists of the planet. He was a professor at University of California at Los Angeles.

It is a great privilege to have been able to learn early in life from such brilliant intellectuals.

Christer Kiselman

References

- Kiselman, Christer. 2012. Paul Neergaard: sempatologo kaj esperantologo. **In:** Blanke, Detlev, Ed. 2012. *Pioniroj de la Internacia Lingvo. Aktoj de la 34-a Esperantologia Konferenco en la 96-a Universala Kongreso de Esperanto, Kopenhago 2011*, pp. 19–33. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio. ISBN 978-92-9017-117-1.
- Kiselman, Christer Oscar; Corsetti, Renato; Dasgupta, Probal, Editors. 2018. *Aliroj al esperanto*. Dobřichovice: KAVA-PECH, 229 pp. ISBN 978-80-87169-86-5.
- Lanti, E. 1930. *Naciismo; Studo pri Deveno, Evoluado kaj Sekvoj*. Leipzig: Sennacieca Asocio Tutmonda: Eldona Fako Kooperativo.
- Le Guin, Ursula K. 1966. *Rocannon's World*. New York, NY: Ace Books, Inc.
- Le Guin, Ursula K. 1976. *City of Illusions*. Frogmore, St Albans, Herts: Panther. (First published in 1967.)
- La nova plena ilustrita vortaro de Esperanto* (NPIV). 2002. Paris: Sennacieca Asocio Tutmonda.
- Plena ilustrita vortaro de Esperanto* (PIV). 1977. Paris: Sennacieca Asocio Tutmonda. (Second edition, unchanged from the first in 1970.)
- Plena ilustrita vortaro de Esperanto 2005* (PIV 2005). 2005. Paris: Sennacieca Asocio Tutmonda.